

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/202/2017
Identifikačné číslo spisu:	7815200434
Dátum vydania rozhodnutia:	22.08.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:7815200434.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ Q., bývajúcej v H., 2/ P., bývajúcej v H., obe zastúpené JUDr. Ladislavom Törökom, advokátom so sídlom v Rožňave, Šafárikova 8, proti žalovaným 1/ U., bývajúcemu v H., 2/ V. bývajúcej v D., obaja zastúpení LEGAL IURIS - advokátska kancelária s.r.o., so sídlom v Rožňave, Tehelná 11, IČO: 47 242 795, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 12 C 16/2015, o dovolaní žalobkýň 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 4. apríla 2017, sp. zn. 5 Co 506/2016, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovaní 1/, 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 15. júna 2016, č. k. 12 C 16/2015-117 určil, že kúpna zmluva zo dňa 20. februára 2012 uzavretá medzi žalovaným 1/ a žalovanou 2/, na základe ktorej došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa na k. ú. H. zapísaných na LV č. XXXX - budova súpisné číslo XX, parcela číslo KN-C XXX/X o výmere 437 m² - zastavané plochy a nádvoria, spoluvlastnícky podiel 5/72-in, pozemok na ktorom sa budova nachádza parcela číslo KN-C XXX/X o výmere 437 m² - zastavané plochy a nádvoria, spoluvlastnícky podiel 5/72-in, na LV č. XXXX - pozemok parcely číslo KN-C XXX/X o výmere 476 m² - zastavané plochy a nádvoria, spoluvlastnícky podiel 1/12-ina, je neplatná. Žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania žalobkyniam 1/, 2/. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že dňa 20. februára 2012 bola medzi žalovanou 2/ ako predávajúcou a žalovaným 1/ ako kupujúcim uzavretá kúpna zmluva, predmetom ktorej bol prevod spoluvlastníckeho podielu k predmetným nehnuteľnostiam zo žalovanej 2/ na žalovaného 1/, pričom žalovaná 2/ mala ako spoluvlastníčka pred uzavretím tejto kúpnej zmluvy ponúknuť v rámci realizácie predkupného práva predmetný podiel ostatným podielovým spoluvlastníkom, teda žalobkyniam 1/, 2/. Aj keď žalovaná tvrdila, že si splnila ponukovú povinnosť odoslaním návrhu na odkúpenie podielu listom datovaným dňa 16. decembra 2011, tento neobsahoval návrh ceny, za ktorú by mal byť podiel odpredaný, hoci sa jednalo o odplatný právny úkon. Z tohto dôvodu žalobe vyhovel. So vznesenou námietkou premlčania sa

vysporiadal tak, že žalobkyne 1/, 2/ sa mohli prvýkrát domáhať dovolania relatívnej neplatnosti po podpísaní kúpnej zmluvy dňa 20. februára 2012. Keď žaloba na súd bola podaná dňa 21. januára 2015, bola tak podaná v zákonnej 3-ročnej premlčacej lehote. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem, tento spočíval v tom, že za danej situácie nebolo možné dosiahnuť zmenu vlastníckeho vzťahu inak ako žalobou o určenie neplatnosti právneho úkonu súvisiaceho s prevodom vlastníckeho práva. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. podľa zásady úspechu.

2. Na odvolanie žalobkyní 1/, 2/ ako aj žalovaných 1/, 2/ Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 4. apríla 2017, sp. zn. 5 Co 506/2016, rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a žalobkyniam 1/, 2/ uložil povinnosť nahradiť trovy konania žalovaným 1/, 2/. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie použil správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil a na daný skutkový stav ho nesprávne aplikoval, keď vyvodil nesprávne závery o právach a povinnostiach strán sporu. Pokiaľ ide o premlčanie, vychádzal z toho, že ak žalobkyne 1/, 2/ neodoslali žalobu o neplatnosť kúpnej zmluvy zo dňa 20. februára 2012 žalovaným 1/, 2/ samé, potom sa žalovaní 1/, 2/ o jej obsahu, teda o namietaní a dôvodoch relatívnej neplatnosti dozvedeli až doručením žaloby súdom. Preto, ak žaloba bola doručená žalovaným 1/, 2/ až dňa 23. marca 2015, ako to zistil odvolací súd, potom podľa názoru odvolacieho súdu bol nárok žalobkyní 1/, 2/ ako oneskorene uplatnený, premlčaný.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobkyne 1/ a 2/ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f/ CSP, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento nesprávny postup videli dovolaťelky v tom, že súd prvej inštancie, ktorý považoval námietku premlčania za nespornú, v tejto veci vôbec nevykonával žiadne dokazovanie a odvolací súd bez nariadenia pojednávania a doplnenia dokazovania v tomto ohľade rozhodol práve a len na tom základe, že vec je premlčaná. Dovolaťelky sú toho názoru, že relatívna neplatnosť kúpnej zmluvy bola uplatnená na súde podaním žaloby dňa 21. januára 2015, teda mesiac pred uplynutím premlčacej lehoty, od ktorého dňa premlčacia lehota spočívala. V prípade, ak by sa aj odvolací súd nestotožnil s týmto právnym názorom, podstatné pre rozhodnutie vo veci je fakt, že žalobkyne 1/, 2/ sa písomným podaním zo dňa 20. augusta 2012 (Výzva na spoluprácu) domáhali relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy voči žalovanému 1/ a následne sa písomným podaním zo dňa 10. januára 2013 domáhali relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy aj voči žalovanej 2/. Z týchto dôvodov žiadajú, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil a vyhovel ich žalobe alebo ho zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu.

4. Žalovaní 1/, 2/ navrhli dovolanie ako nedôvodné odmietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril názor aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho

stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je procesnou povinnosťou dovolať sa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať sa vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalobkyne 1./ 2/ vyvodzujú prípustnosť podaného dovolania z dôvodu z § 420 písm. f/ CSP, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento nesprávny postup videl v tom, že súd prvej inštancie, ktorý považoval námietku premĺčania za nespornú, v tejto veci vôbec nevykonával žiadne dokazovanie, a odvolací súd bez nariadenia pojednávania a doplnenia dokazovania v tomto ohľade rozhodol práve a len na tom základe, že vec je premĺčaná.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci, to, ako súd viedol spor, znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritornú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou

uplatneného nároku.

13. Dovolatelia tvrdia a nesprávny postup vidia v tom, že súd prvej inštancie, ktorý považoval námietku premlčania za nespornú, v tejto veci vôbec nevykonával žiadne dokazovanie, a následne odvolací súd rozhodol rovnako bez doplnenia dokazovania v tomto smere.

14. Dovolací súd poukazuje na to, že otázka premlčania a jeho posúdenia je otázkou právneho posúdenia. Podľa názoru dovolacieho súdu takýto postup umožňuje odvolaciemu súdu ustanovenie § 384 CSP, a preto, ak súd prvej inštancie správne zistil skutočný stav, len ho nesprávne právne posúdil, odvolací súd mal k dispozícii všetky potrebné podklady na to, aby vec právne posúdil inak. Zároveň dovolací súd na tomto mieste zdôrazňuje, že ani podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania a zakladajúcim prípustnosť dovolania, nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov či nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava na samej podstate uvedeného nič nezmenila. Najvyšší súd ešte pripomína, že taktiež už aj podľa predchádzajúcej právnej úpravy súdna prax dospela k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa strane neznemožňuje ani eventúalnym nesprávnym právnym posúdením (R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (R 24/2017).

15. Dovolací súd konštatuje, že v danom prípade nejde ani o prekvapivé rozhodnutie v zmysle § 382 CSP. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa pod „prekvapivým rozhodnutím“ rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3 Cdo 102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5 Cdo 46/2011). V danom prípade ale rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie nevyznieva ani prekvapujúco, ani nečakane, keď súdy oboch inštancií založili svoje rozhodnutia na rovnakých skutkových záveroch pri aplikácii rovnakých právnych noriem. So zreteľom na vyššie uvedené nebolo rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie ani prekvapujúce a ani nečakané. Žalobkyne 1/, 2/ mohli očakávať a predvídať ako rozhodne odvolací súd. Postupom súdov preto nedošlo k namietanej vade podľa § 420 písm. f/ CSP.

16. Na záver dovolací súd uvádza, že vo vzťahu k dovolacej argumentácii žalobkýň 1/, 2/ ohľadne nesprávneho právneho posúdenia otázky premlčania v prejednávanej veci, je potrebné si uvedomiť, že prípustnosť dovolania založená cez § 420 písm. f/ CSP rieši tú-ktorú konkrétnu procesnú vadu v konaní, nakoľko dovolacím dôvodom v tomto prípade môže byť len namietanie tejto konkrétnej procesnej vady (§ 431 ods. 1 CSP). Namietanie nesprávneho právneho posúdenia sporu je možné uviesť ako dôvod dovolania len pri dovolaniach prípustných v zmysle § 421 CSP (§ 432 ods. 1 CSP).

17. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkýň 1/, 2/ nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Najvyšší súd preto ich dovolanie v zmysle § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné odmietol.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.